
LP-modellen har en flerdimensjonal tilnærming til atferdsproblemer

- Individperspektivet
 - Kontekstperspektivet
 - Aktørperspektivet
-

Risikofaktorer og beskyttende faktorer

- **Risikofaktor:** En hver faktor som kan assosieres med økt sannsynlighet for negative resultat i framtida.
 - **Beskyttende faktor:** En hver faktor som kan assosieres med redusert sannsynlighet for negative resultat i framtida.
-

Risikofaktorer i skolen:

- Elevsammensetting
 - Manglende regelklarhet og uklare forventninger- både m.h.t. ønsket og uønsket atferd
 - Dårlig klasseledelse (mangel på struktur)
 - Negative og konfliktfylte relasjoner mellom elev og lærer (mye kjefting, negativ stemning)
 - Lite variert og elevengasjerende undervisning
 - Mangel på skoleomfattande handlingsplan for forebygging og mestring av atferdsproblem
 - Homogent sammensatte og segregerte gruppetiltak for de mest utfordrende elevene
-

Beskyttende faktorer i skolen:

- Få og felles regler og klar regelhåndhevelse
 - Tydelige forventninger og hyppig oppmuntring av prososial, ønsket atferd
 - Proaktiv, støttende og relasjonsorientert klasseledelse
 - Positiv relasjon til en lærer
 - Skoleomfattende holdninger og planer som forebygger og reduserer atferdsproblem og fremmer sosial kompetanse
-

Atferdsendring hos elevene oppnås ved: (to hovedpostulater)

- Maksimal oppmerksomhet mot ønsket atferd
 - minimal oppmerksomhet mot uønsket atferd
 - Ord, blikk, kroppsspråk m.m.
 - Endring av lærerens atferd i samspill med eleven
-

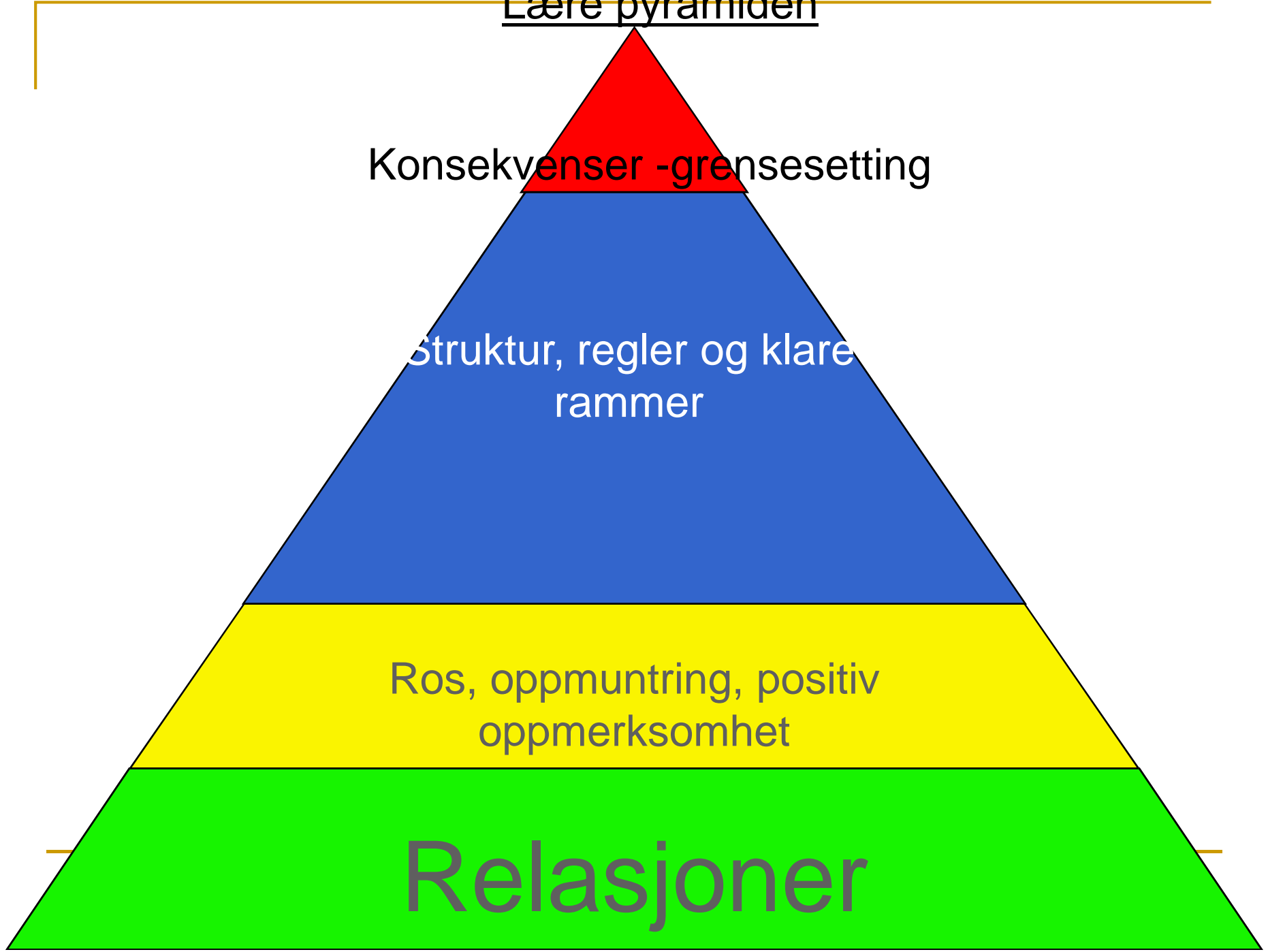
Lære pyramiden

Konsekvenser -grensesetting

Struktur, regler og klare
rammer

Ros, oppmuntring, positiv
oppmerksomhet

Relasjoner

Lære pyramiden

Sparsomt

Konsekvenser-
grensesetting

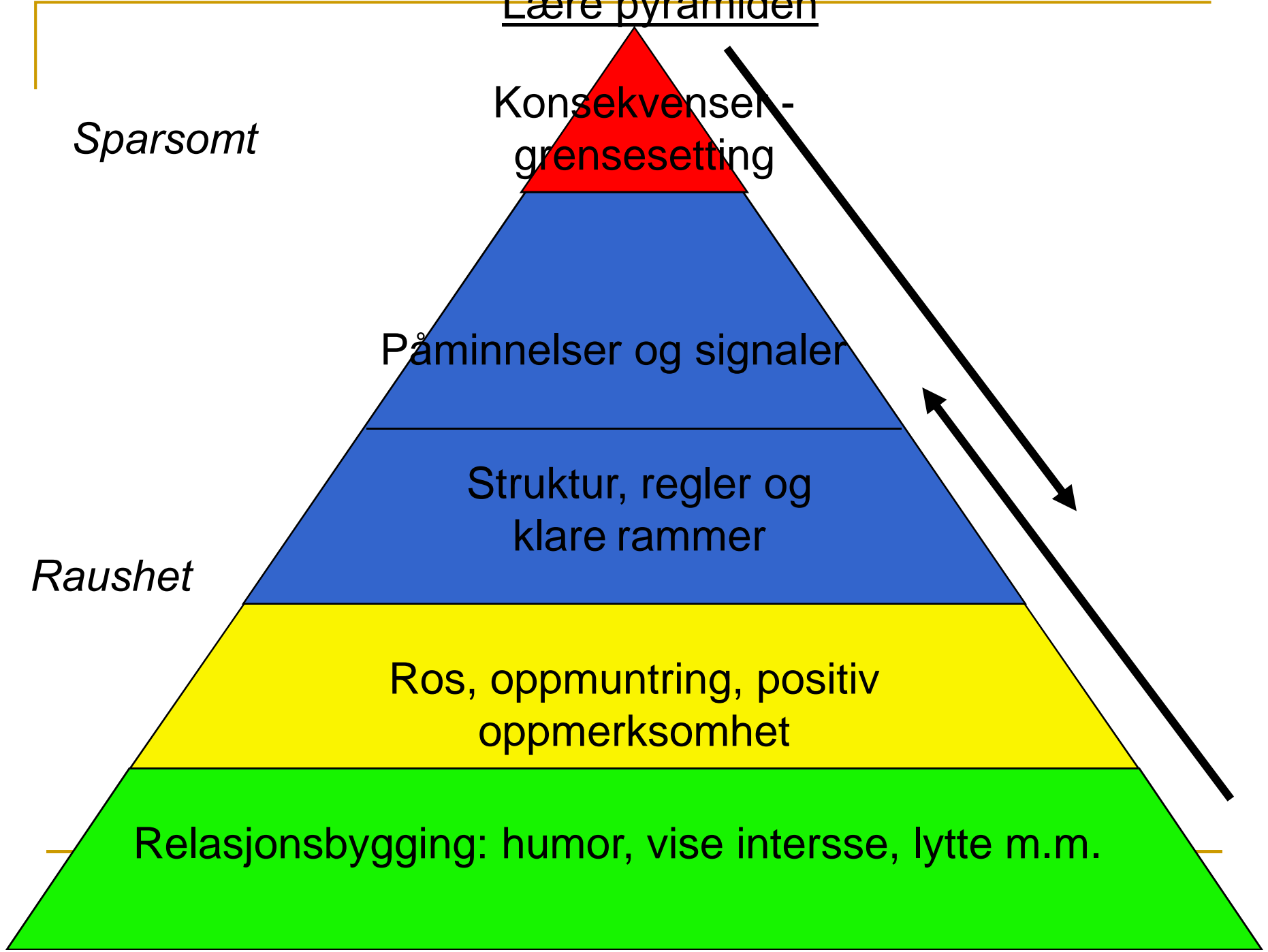
Påminnelser og signaler

Raushet

Struktur, regler og
klare rammer

Ros, oppmuntring, positiv
oppmerksomhet

Relasjonsbygging: humor, vise interesse, lytte m.m.

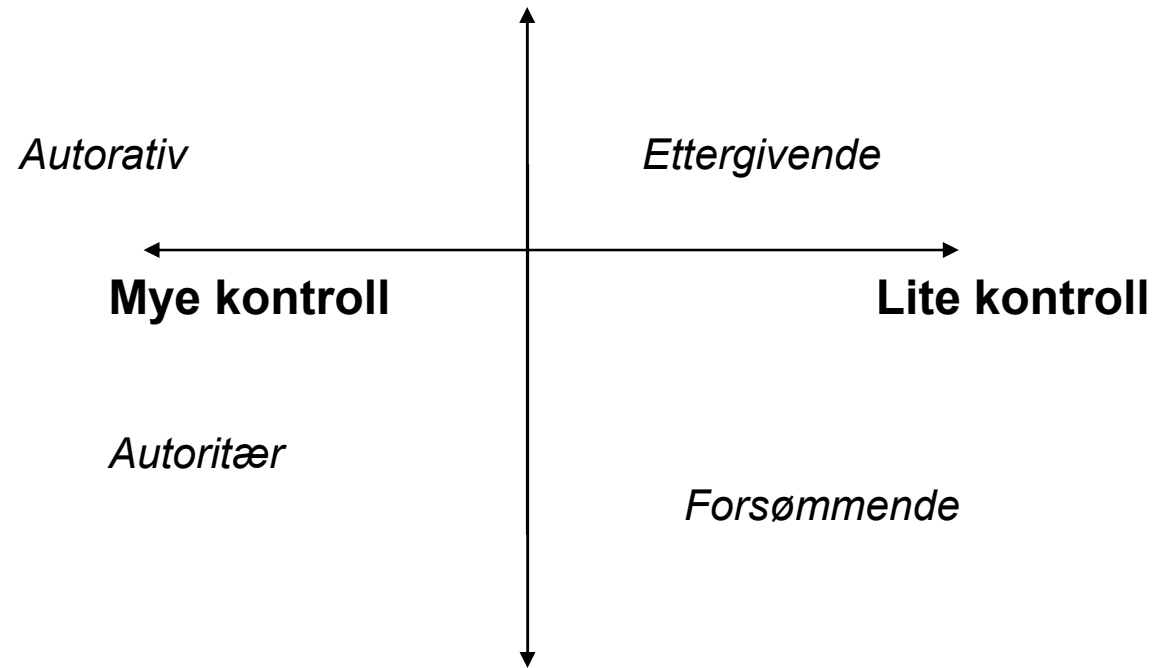

Anerkjennelse, omsorg og grenser:

- Både anerkjennelse og omsorg kjennes sterkest og ekte fra en lærer som også setter grenser.
 - På den annen side er det ganske sikkert slik at en lærer som ikke gir anerkjennelse og omsorg har et troverdighetsproblem når han setter grenser
-

Lærerautoritet og klasselederstil

Mye varme

Lite varme

Systemteori:

- Et problem definerer vi som atferden som utgjør problemet, og reaksjonen på denne atferden.
 - Når du handler på samme måten vis-à-vis en problematisk atferd uten tilfredsstillende resultater, blir dette handlingsmønsteret et stabilt trekk og dermed en grunn til å foreta forandringer.
 - Varige atferdsendringer hos barn og unge forutsetter varige atferdsendringer hos voksne.
-

Systemteori, forts.

- Bråkete elever legger premisser for andres væremåte. Samtidig vil andres væremåte legge premisser for bråkmakernes væremåte.
 - En lærers reaksjon på en elevs væremåte, vil kunne opprettholde, redusere, etablere eller forsterke atferdsproblematikk
 - Problematferd må betraktes som en del av, og ikke atskilt fra, den sosiale sammenhengen der den forekommer
-

Systemteori, forts.

- I et relasjons/systemteoretisk perspektiv betraktes ikke problemer som resultat av èn persons handikap eller svakheter. I stedet sees problemer som en del av et mønster av mellommenneskelige interaksjoner. Da blir mislykte forsøk på å endre atferd også en del av problemet.
 - Derfor vil denne tilnærmingen til skoleproblemer hjelpe deg til å se problemer innenfor den konteksten hvor de forekommer, og forandre reaksjonene dine i kroniske problemsituasjoner.
-

” Catch the children being good”

**Så hjelpsom
du er!**

*Det var
hyggelig
sagt!*

**Du er nok
en god
venn å
ha!**

Du er
jammen
omtenksom!

Så flink
du er
til å
dele

Så raskt
du fant
fram
bøkene

Hjelpeperspektiv i stedet for straffeperspektiv:

- Vi erfarer noen ganger at til tross for at hele underlaget i pyramiden er møysommelig bygd opp så er det noen som ikke fullt ut har gjort seg nytte av dette. I den forbindelse introduseres, ikke et straffeperspektiv – men et hjelpeperspektiv.
 - Dette handler om:
-

**Loven om minst mulig inngripen,
dvs. bare anvende de
virkemidler som er nødvendig
for å oppnå resultat.**

Ergo: ikke skyt spurv med kanoner!

Ulike grensesettingsstrategier

- Påminnelser/advarsel
 - Ignorering (skummelt, fordi det kan misforstås – noen tolker det som avvisning)
 - Tenkepause
 - Logiske og naturlige konsekvenser
 - Konsekvenshierarki
 - Problemløsning
 - ART
 - Steg for steg
-

Prinsipper for bruk av konsekvenser

- Endring av atferd vil ta tid selv om du bruker konsekvenser.
 - Konsekvensen må stå i forhold til regelbruddet.
 - Den må gjennomføres konsekvent.
 - Konsekvensen må komme så fort som mulig.
 - Konsekvensen må være mulig å gjennomføre.
-

Konsekvenser forts

- Konsekvensen må framstilles som et valg barnet kan gjøre i forkant.
 - Konsekvensene skal være ikke-straffende og rimelige.
 - Det er viktig at den voksne ikke gjennomfører konsekvensen i affekt.
 - Det er viktig å unngå bruk av tvang.
-

Konsekvenshierarki – eks: eleven forlater plassen sin og vandrer

- 1. reaksjon Påminnelse
 - 2. reaksjon Advarsel
 - 3. reaksjon Negativ konsekvens,
f.eks tap av privilegium

 - 4. reaksjon Samtale med
kontaktlærer og
brev hjem
 - 5. reaksjon Møte med foreldre,
lærer og elev
-

Momenter til videre diskusjon ved din skole:

- Har skolen et felles verdisyn/felles målsetting?
 - Har skolen en positiv atmosfære hvor det er en følelse av samhold og støtte mellom lærer og elev og blant lærerne og elevene?
 - På hvilken måte oppmuntrer skolen barna og de unge til å ta ansvar for sin atferd?
 - På hvilke måter har skolen sikret at det finnes tidspunkter/møtetidspunkter for drøftinger/samtaler/veiledning omkring den enkelte lærers vansker i forhold til undervisning og klasseledelse?
 - I hvilken grad har man en positiv tro på barn og unge?
 - Har skolen felles strategi mot atferd som er vanskelig - utviklet strategier/prosedyrer med hensyn til konsekvenser/konfrontasjoner?
-

Momenter forts

- På hvilken måte tenker man helhetlig rundt det enkelte barn?
 - Er hovedvekten av innsatsen på å forsterke positiv atferd?
 - Er grensene rundt uakseptabel atferd uklare?
 - Er skolens personell enige om forventninger og grenser, og på hvilken måte blir disse framsatt overfor elevene og foreldrene?
 - Er skolens personell ansvarliggjort vedrørende forventninger og grenser, og er disse kjent blant de ansatte og elevene?
 - Blir foreldrene behandlet som medspillere eller motspillere?
-

Lærere om ros:

- Viser anerkjennelse
 - Godt å få/gjør oss godt
 - Langtidseffekt
 - Inspirerende
 - Frigjør krefter
 - Gir pågangsmot
 - Holder ut lenger
 - Frister til gjentakelse
 - Utløser øyeblikkets kontakt
 - Utvikler selvtillit
 - Godt å gi ros
-

■ **Fordeler ved å bruke ros:**

- Stimulerer
- Mestringsfølelse
- Bedre humør på alle
- Bygger relasjoner
- Styrker sjøltillit
- Får mer ønsket atferd
- Du blir god rollemodell

■ **Hva hindrer deg i å gi ros:**

- Kulturelt betinget – generelt og skolekulturen spesielt
 - Vi er neg. til enkeltelever
 - Læreres språkbruk om hvordan elever er
 - Fordi vi ikke tillater oss å rose hverandre
 - Lærere tar for gitt at elever skal ha god oppførsel (normative)
 - Vi dras mot det negative
-

Ros-prinsipper

- Vær spesifikk
 - Ros umiddelbart
 - Bruk entusiasme
 - Belønn forsøk
 - Lær ungene å rose seg selv
 - Unngå kombinasjon av ros og kritikk
 - Ros både sosial og akademisk prestasjon
 - Ha fokus på atferd du vil ha mer av
 - Bruk grupperos også fordi noen tåler dårlig å ha spotlighten på seg
 - Ros i andres nærvær
-

Anbefalt litteratur:

- Webster- Stratton, C. 2005: HVORDAN FREMME SOSIAL OG EMOSJONELL KOMPETANSE HOS BARN Oslo: Gyldendal forlag
 - Webster- Stratton, C. 2007: DE UTROLIGE ÅRENE Oslo: Gyldendal Akademiske
 - Nordahl, T. Sørli, M-A. Manger, T. og Tveit, A. 2005: ATFERDSPROBLEMER BLANT BARN OG UNGE. TEORETISKE OG PRAKTISKE TILNÆRMINGER. Bergen: Fagbokforlaget
 - Arnesen, A. Ogden, T. og Sørli, M-A. 2006: POSITIV ATFERD OG STØTTENDE LÆRINGSMILJØ I SKOLEN Oslo: Universitetsforlaget
 - Sørli, M-A og Nordahl, T 1998: PROBLEMATFERD I SKOLEN NOVA rapport 12a/98
 - Arnesen, B. Ollestad, A. og Tveit, A. 2005 :DET OMSORGSFULLE BARNET. Trondheim: MKA
 - Sosial og helsedirektoratet/Utdanningsdirektoratet 2006: FOREBYGGENDE INNSATSER I SKOLEN. Rapport :Oslo
-